

TEZĂ DE ABILITARE

EDIFICARE ȘI DECONSTRUCȚIE ÎN ARTA CONTEMPORANĂ

Rezumat

Conf. univ. dr. Codrina Laura Ioniță

Într-o lume tot mai răscolită de un relativism împins la extrem, a căuta un sens și a susține că există o esență spirituală în artă poate să pară un demers aporape anacronic. Cu toate acestea, de-a lungul parcursului înregii mele cariere didactice și a cercetării universitare, găsirea și înțelegerea semnificației profunde a fenomenului artistic s-a constituit ca o ”idee directoare”. Intuirea existenței unui fundament spiritual al artei a luat, pe parcursul anilor de cercetare, forma unei convingeri din ce în ce mai clare. Spațiul contemporan al artei, însă, oferă suficiente exemple care contrazic ideea de mai sus, impunând interpretări diferite. Titlul tezei de abilitare încearcă să surprindă tocmai acest aspect contradictoriu, asupra căruia studiile mele din ultima perioadă s-au îndreptat cu precădere.

Din această perspectivă, teza de abilitare se dorește a fi o prezentare a realizărilor și preocupărilor didactice și o incursiune în principalele tematici de cercetare, constituite ca nucleu al preocupărilor mele științifice după susținerea tezei de doctorat (2006) până în prezent. Structurată în două părți principale, prima prezentând realizările didactice, științifice și artistice, iar cea de-a doua proiectele propuse pentru continuarea carierei universitare, lucrarea este precedată de un rezumat și încheiată cu o listă de referințe bibliografice.

Realizările didactice s-au îndreptat mai ales spre oferirea și transmiterea către studenți a unor cunoștințe din domeniul istoriei artei cât mai actualizate și sistematizate, prezentate într-o formă interactivă, de permanentă comunicare și discuție. În acest scop am editat cursuri pe DVD, pentru a avea posibilitatea exemplificării cu cât mai multe imagini de opere de artă. Dintre cursurile susținute de-a lungul anilor (*Tendențe în arta contemporană*, *Stiluri în artă*, *Istoria artei contemporane*, *Arte interactive și altele*) amintim cursul publicat pe DVD *Vizibil și invizibil în curentele artistice*, care este o sistematizare a curentelor istoriei artei după principiul dualist al lui Tudor Vianu: „arta redă lumea vizibilă sau idealul ei transcendent”. Cursul *Curentele expresioniste și abstracte în arta contemporană* este o interogare a acestor tendințe atât din perspectiva originilor lor avangardiste, cât și dinspre reluările și reinterpretările postmoderne. Un alt element de noutate în domeniul cursurilor universitare este cel predat la Masterul interdisciplinar, *Invizibilul în arta abstractă*, care este o incursiune în curentele abstracte din perspectiva „non-lumii”, al „dincolo-ului” pe care îl reprezintă. De asemeni, cursul *Artă și ideologie în perioada modernă și contemporană* propune o abordare originală a temei, constituindu-se ca o incursiune în cauzele ideologizării artei și a felului în care ea a fost și este

folosită ca mijloc de propagandă. Paralel, cursul își propune să identifice și modalități de rezistență prin artă la ideologizare. Alături de cursuri, implicarea în procesul didactic și academic s-a concretizat și în activități precum colaborarea la redactarea *Monografiei Universității*, colaborarea la organizarea de manifestări studențești cum ar fi Simpozioane ale doctoranzilor sau Colocvii ale studenților, coordonarea unor expoziții studențești realizate în parteneriate cu licee din Iași, activarea în jurii ale concursurilor și altele. Alte activități care au legătură cu procesul didactic, precum organizarea de simpozioane internaționale, participarea la conducerea universității în calitate de membru al Senatului, participarea la evaluări instituționale în calitate de membru ARACIS, se alătură celor amintite mai sus.

În privința realizărilor din domeniul cercetărilor științifice, căutările mele s-au îndreptat în special spre istoria artei contemporane. Născute mai întâi dintr-o profundă mirare cu privire la discrepanța majoră între artele secolelor trecute și o parte a artelor secolului al XX-lea, întrebările mele au încercat mai întâi a-și găsi răspuns prin identificarea unui filon comun între trecut și unele manifestări contemporane. Cercetările începute cu studiile doctorale, în care o grilă fenomenologică aplicată artei abstracte a sec. al XX-lea a permis dezvăluirea fundamentului ei spiritual, au continuat constant anii următori, concretizându-se în cărți, studii și articole publicate la edituri importante, cum ar fi IGI Global, USA, Editions Universitaires de Lyon III, Editions du Centre Gaston Bachelard, Dijon, sau în prezentări la conferințe și manifestări științifice. Alături de dimensiunea edificatoare despre care am amintit, în spațiul artistic contemporan se poate observa însă o puternică tendință opusă, de deconstrucție și despiritualizare, ale cărei cauze am încercat să le descifrez în studiile și cercetările recente. Un alt element de noutate este studierea, prin prisma hermeneuticii simbolului și a raportării la spiritualitate și la sacru, a unor tendințe artistice românești din arta ultimelor decenii comuniste, insuficient sau deloc studiate până acum dintr-o perspectivă științifică. Este vorba nu despre o rezistență politizată a artei, ci despre o ruptură de nivel, despre o diferență ontologică în care artiștii se plasează pentru a evada din constrângerile materialismului dialectic și a realismului socialist. În strânsă legătură cu spiritualitatea sunt și interpretările pe care artiștii contemporani le fac motivelor și temelor preluate din trecut, în special din perioada medievală. Revalorizarea în postmodernitate a elementelor recuperate din trecut și reinterpretate în operele artiștilor contemporani, atât în arta universală cât și în arta românească, s-a constituit ca subiect al mai multor lucrări de cercetare publicate sau prezentate public.

Ca o împlinire a fascinației pentru felul în care frumusețea artei medievale poate să fie descoperită și prezentată în contemporaneitate, am înființat, în cadrul Facultății de Arte Vizuale și Design, Centrul de Cercetare a Artei Medievale „Vasile Drăguț”, al cărui director este doamna prof. univ. Tereza Sinigalia. Începând din 2014, în cadrul centrului am editat, în calitate de editor principal, revista *Anastasis, Research in Medieval Culture and Art*, revistă indexată în importante baze de date internaționale (ERIH PLUS, EBSCO, DOAJ, CEEOL și altele). Alături de editarea revistei *Anastasis*, Centrul „Vasile Drăguț” a organizat Simpozioane și Colocvii internaționale și naționale, conferințe și prelegeri cu profesori invitați din țară și străinătate. Alte

activități au vizat implicarea în proiecte de cercetare educaționale sau în colaborări cu universități din străinătate.

Ultima parte a tezei prezintă planuri de dezvoltare și evoluție a carierei didactice, a activităților în comunitatea academică și a direcțiilor de cercetare științifică.